

Sastamala Houhajärvi vesihuoltoverkoston muinaisjäännösinventointi 2015

Ville Laakso

Tilaaaja: Illon vesihuolto-osuuskunta

Sisältö

Perustiedot	2
Yleiskartat	3
Vanhoja kartoja	4
Inventointi	6
Havainnot	6
Muu kulttuuriperintökohde	6
1 SASTAMALA HANHIJÄRVI	6
Tulos	8
Lähteet	8
Kuvia	9

Kansikuva: Suunniteltua vesihuoltolinjaa pellon ja taustalla oikealla näkyvän metsän rajalla linjan länsipäässä, Viitamäen talon eteläpuolella. Kaakosta.

Perustiedot

Alue: Vesihuoltolinjan reitti Houhajärven länsi-lounaispuolella Houhajärven ja osittain lasketun Hanhijärven välisellä kannaksella.

Tarkoitus: Selvittää sijaitseeko suunnitellulla vesihuoltolinjalla ja sen välittömässä läheisyydessä kiinteitä muinaisjäännöksiä.

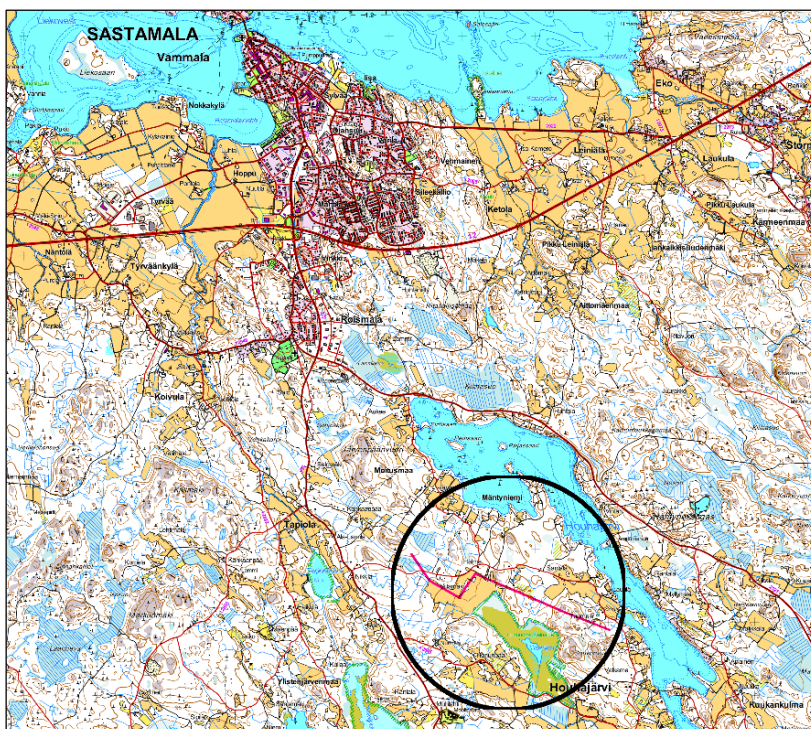
Maastotyö: 26.11.2015.

Kustantaja: Illon vesihuolto-osuuskunta.

Aiemmat tutkimukset: Timo Jussila: Sastamala Houhajärvi, Kylätontti-inventointi 2010

Tekijät: Mikroliitti Oy, Ville Laakso.

Tulokset: Vesihuoltolinjalta ei tunnettu ennestään kiinteitä muinaisjäännöksiä. Muinaisjäännosinventoinnissa ei havaittu kiinteää muinaisjäännöstä vesihuoltolinjan reitillä, inventoinnissa todettiin yksi kiviaitakohde Hanhijärvi (raportin kohde nro 1), jota ei ole syytä pitää kiinteänä muinaisjäännöksenä.

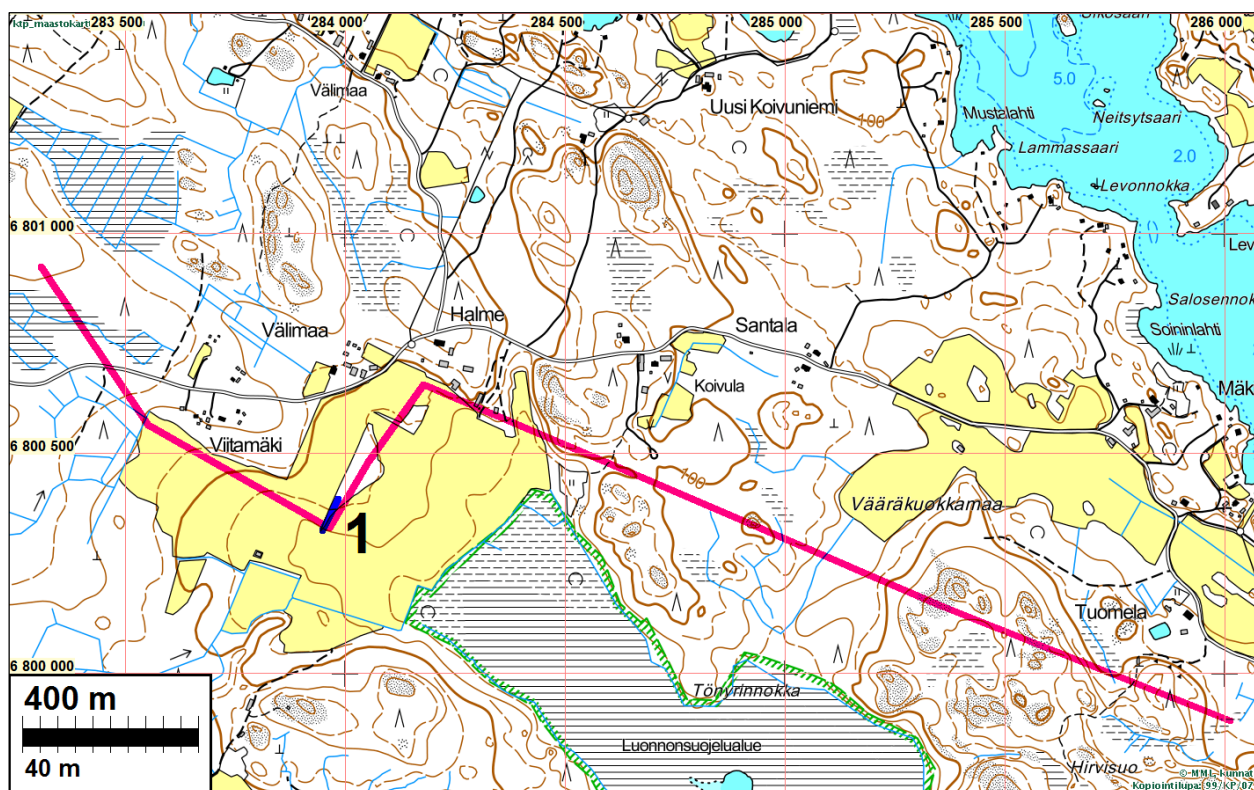
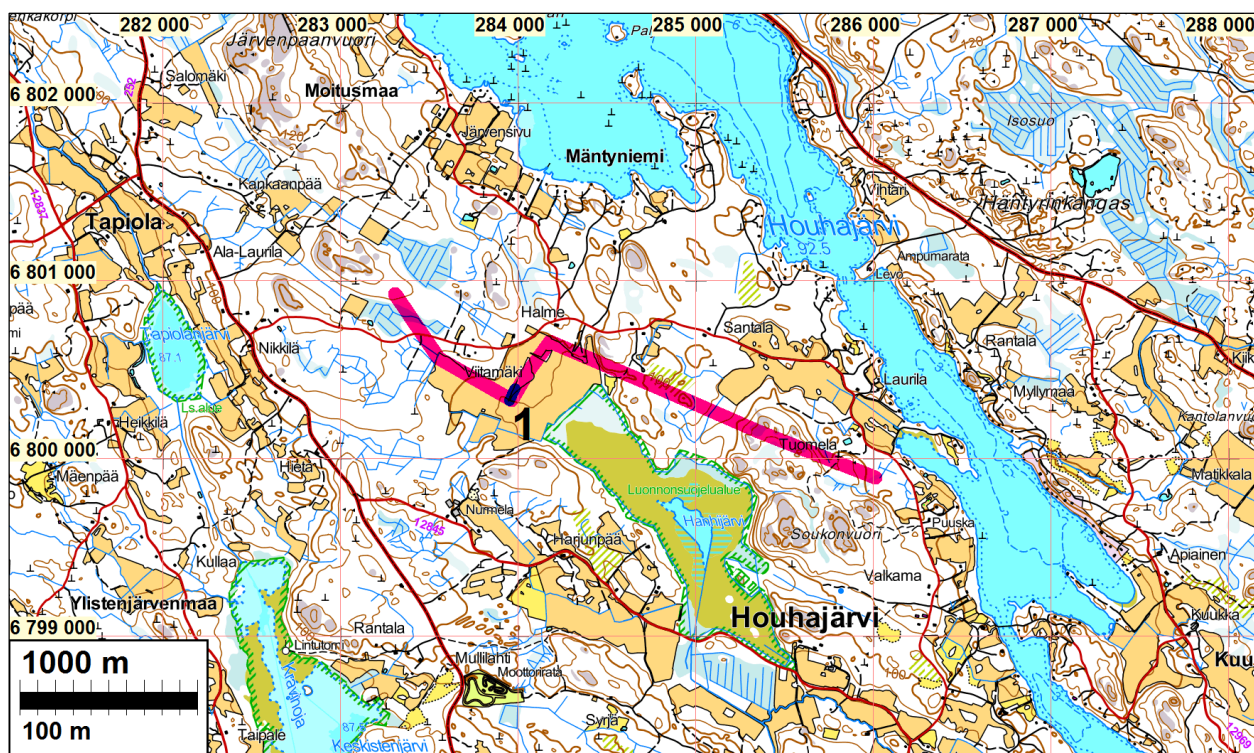

Selityksiä:

Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN-koordinaatistossa (Euref). Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta syksyllä 2015 ellei toisin mainittu. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat digitaalisia. Valokuvat ovat tallessa Mikroliitti Oy:n serverillä. Kuvaaja: Ville Laakso. Kohteen numero on epävirallinen, vain tämän raportin karttaviihteeksi.

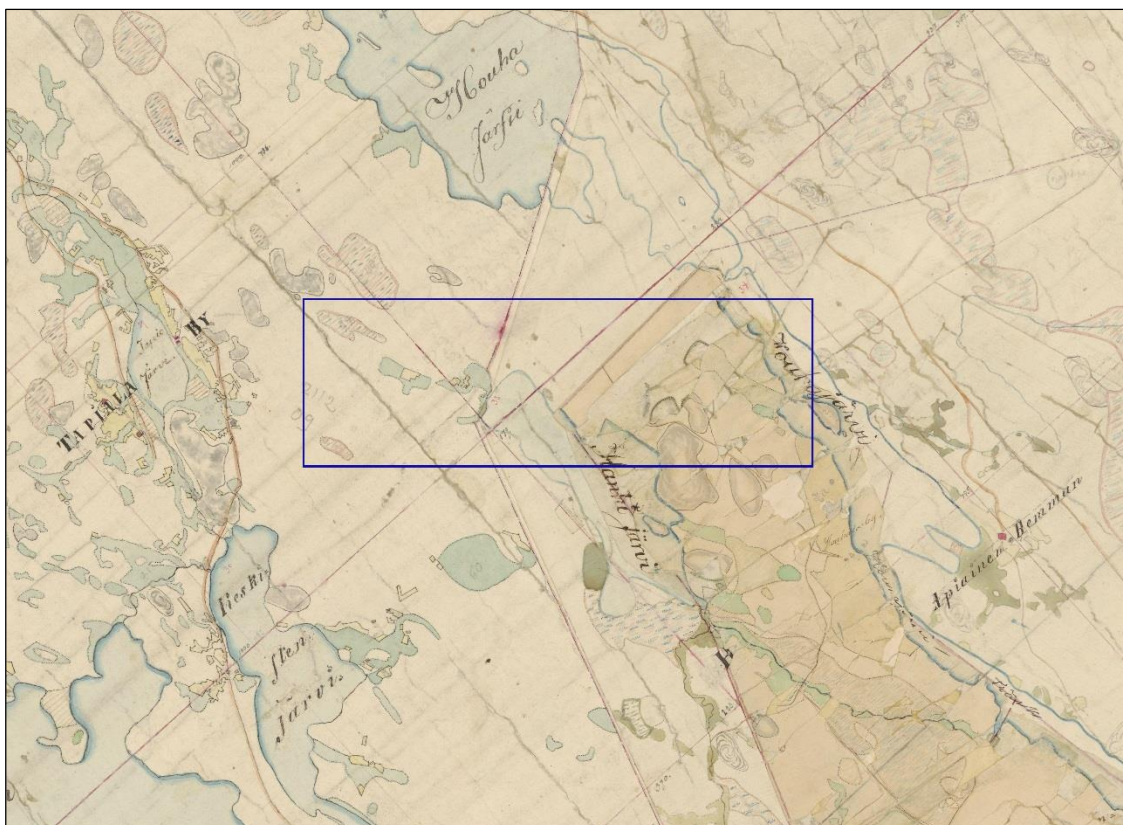
Tutkimusalue on mustan ympyrän sisällä, punaisella viivalla merkitty vesihuoltolinjan alue

Yleiskartat

Reitti on merkitty vaaleanpunaisella. Havaittu kiviaita Hanhijärvi (1) on merkitty sinisellä.

Ote pitäjänkartasta 2112 09 Kiikka. Tutkimusalue on sinisen suorakaiteen sisällä.

Ote Senaatinkartasta vuosilta 1907-1908. (XVII-XVIII 20-21).
Tutkimusalue on sinisen suorakaiteen sisällä.

Inventointi

Illon vesihuolto-osuuskunta suunnittelee vesihuoltoverkoston laajentamista Houhajärven länsi- ja luoteispuolelle. Pirkanmaan maakuntamuseo antoi hankkeesta lausunnon 16.10.2015 (Diar: 328/2015) jossa edellytettiin muinaisjäännösinventointia suunnitelma-alueella. Osassa aluetta on tehty historiallisten kylätonttien arkeologinen inventointi vuonna 2010 (Mikroliitti Oy). Illon vesihuolto-osuuskunta tilasi edellytetyn muinaisjäännösinventoinnin Mikroliitti Oy:ltä. Ville Laakso teki maastotyön 26.11.2015 maastotyön kannalta hyvissä olosuhteissa.

Tutkimusalue – suunniteltu vesihuoltolinja - sijaitsee Houhajärven ja osittain lasketun Hanhijärven välisellä kannaksella, suurimmaksi osaksi vaihtelevassa metsämaastossa. Länsiosassa on yksi laajahko peltoalue. Vanhojen karttojen perusteella Hanhijärveä on laskettu siten, että vanha ranta on sijainnut karkeasti ottaen noin 92,5 metrin korkeudessa.

Maastotyötä edeltäneissä valmisteluissa perehdyttiin historialliseen kartta-aineistoon (ks. lähde-luettelo). Sen perusteella todettiin, ettei alueelta ole tiedossa asumiseen viittaavia historiallisen ajan arkeologisia kohteita tai esimerkiksi merkittäviä kulkureittejä. Irrallisia arkeologia esinelöytöjä ei niitäkään tiedossa ollut.

Maastotyössä noudatettiin tavanomaisia arkeologisen maastoinventoinnin menetelmiä. Linja käveltiin kokonaan läpi, osin kahteen suuntaan. Paikannustiedot mitattiin GPS-laitteella (Garmin Montana, mittaustarkeus arviolta $\pm 5-10$ m). Havainto-olot olivat tutkimuksen kannalta hyvät: myöhäisestä syksystä huolimatta maa oli lumeton ja sula. Inventointialueen pellot olivat sängellä, joten havaintomahdollisuudet niillä olivat rajalliset.

Hanhijärven vanhaan rantaan kiinnitettiin erityistä huomiota siltä varalta, että alueella olisi siihen liittyviä rantasidonnoisia muinaisjäännöksiä, ennen kaikkea pyyntikulttuurin asuinpaikkoja. Alue oli kasvipeitteistä savimultapeltoa, jolla oli kuitenkin kohtuullisen runsaasti pienialaisia avoimia kohtia. Muinaisjäännöksistä ei havaittu merkkejä.

Havainnot

Muu kulttuuriperintökohde

1 SASTAMALA HANHIJÄRVI

Laji: muu kulttuuriperintökohde
 Tyyppi: kiviaita
 Ajoitus: historiallinen

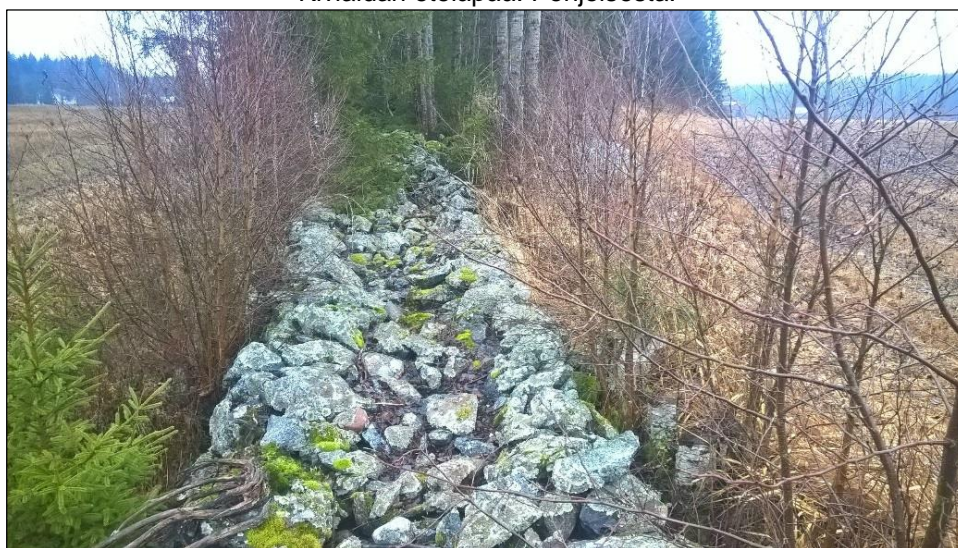
Koordin: N 6800325 E 283948 alku Z: 95 -97,5
 N 6800396 E 283982 loppu

Kohde sijaitsee laajan peltoalueen keskellä olevan metsäsaarekkeen eteläosassa, loivassa lounaisrinteessä. Paikalla on noin 80 m pitkä pohjoiskoillinen–etelälounas-suuntainen järeä kiviaita. Sen eteläpää (alkaen etelässä kohdasta N 6800325 E 283948) on kahden peltolohkon välisellä kapealla joutomaakaistaleella, pohjoisosa kivisessä kuusivaltaisessa metsässä, metsän ja pelton rajalla (pohjoispää kohdassa N 6800396 E 283982). Aita on suora ja varsin järeä: sen korkeus on 0,5–0,9 m ja leveys 1,2–2,3 m. Reunat on koottu kylmämuuraamalla, sisus on täytetty irrallisella kiviaineksella. Pintapuolisen tarkastelun perusteella rakenne ei vaikuta erityisen vanhalta. Se koostuu pellolta raivatuista kivistä. Peruskarttojen perusteella se sijaitsee kahden kantatilan rajalla.

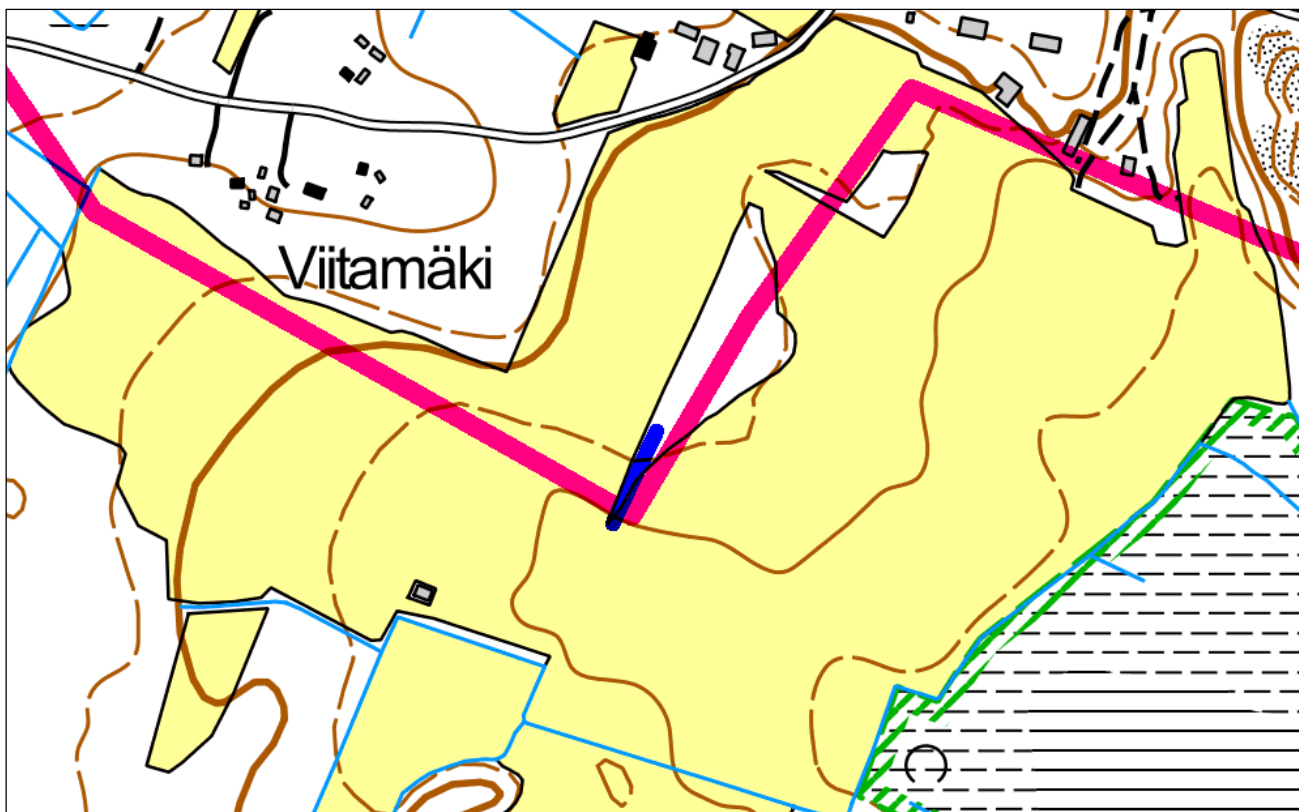
Historiallisen ajan kiinteitä muinaisjäännöksiä koskevan Museoviraston ohjeistuksen mukaan ”kiviaitaa voi pitää kiinteänä muinaisjäännökseenä siinä tapauksessa, että se on jäännös jo kauan aikaa sitten lakanneesta asutuksesta, viljelystä tai muusta toiminnasta” (Niukkanen 2009: 110–111). Nyt havaittu rakenne ei täytä mainittuja kriteerejä, eikä sitä ole syytä pitää kiinteänä muinaisjäännökseenä. Kohdetta voi pitää ns. muuna kulttuuriperintökohteena.

Kiviaidan eteläpää. Pohjoisesta.

Kiviaidan eteläosaa. Etelästä.

Tulos

Tutkimusalueelta ei tunnettu ennestään kiinteitä muinaisjäännöksiä. Inventoinnissa todettiin yksi kiviaitakohde, jota ei ole syytä pitää kiinteänä muinaisjäännöksenä.

22.12.2015

Ville Laakso

Lähteet

- Alanen, Timo ja Kepsu, Saulo 1989. Kuninkaan kartasto Suomesta 1776–1805. SKS.
- Niukkanen, Marianna 2009. Historiallisen ajan kiinteät muinaisjäännökset tunnistamien ja suojelu. Museoviraston Rakennushistorian osaston oppaita ja ohjeita 3.
- Kalmbergin kartta P. III. 1855. Kalmbergin kartasto.
- Peruskartta 2112 09 Houhajärvi. 196. Maanmittaushallitus.
- Pitäjäkartta 2112 09 Kiikka Pitäjänkartasto. Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto, Kansallisarkisto.
- Senaatin kartasto Tyrvää XVII-XVIII 20–21. 1907–1908. Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto, Kansallisarkisto.

Kuvia

Suunnitellun vesihuoltolinjan länsiosaa Halmeen talon eteläpuolella, pellon ja metsän rajalla kuvan keskiosassa ja oikeassa reunassa. Idästä.

Kallioista metsämaastoa suunnitellun vesihuoltolinjan itäosassa, Tuomelan talon länsipuolella.

Metsämaastoa linjan itäpäässä, Tuomelan talon eteläpuolella.

Liite, maastossa tarkastetut alueet

Muinaisjäännösinventoinnissa koko alue arvioitiin. Tarkemmin maastossa tutkitut alueet on merkitty kartalle sinisellä. Tutkimusalueen rajaus on vihreällä.

